

אצל מש"כ שצני פולין צדו להם קריאה זו אישתמיעתיה מ"ש צתה"ד סי' רל"א שצמיו כבר קראו כן צני אוסעריין. וצני ריינוס קראו חיי"ת כמו ה"א כמ"ש בלקוטי מהרי"ל צפי' התוס' דמיהל כמו סצאך מהול צמים (גיטין כ"ה עיי"ש). וצשו"ת מהרי"ל סי' ל' קורא לצני ריינוס צני חיי"ת, וע"ש צסי' נ"ו: אצל בלקט יושר סוף ה' ר"ח משמע דרצני צני חיי"ת לאו היינו צני רינוס].

אצל הזכירות צפת"ח צאל"ף גנוצה וכן ההבדלה צין קדמא לפשטא ח"ל אלא שימת לב, כי אין צזה קושי לכלי הדיבור, ואין אנו דנין על הללו הקורין ההי"ן אלפי"ן אלא אדרבה על הקורין ההי"ן כהוגן אלא שמקדימין קריאת הה"א לפני תנועת הפת"ח. (ולא ידעו צמה יכשלו, שהרי מהאי טעמא הה"א נקודה מפיק להוליא קריאתה בגלוי, שלא יטעו צה מפני שנקודת הפת"ח קודמת לה בקריאה).

*

ובכלל השיבושים שאין צידינו לתקן יש להוסיף שכחת מצטא דל"ת רפוייה, כי רבים מתחצעים צק"ש היאך להאריך בדל"ת של אחד צלא קלקול הקריאה, שהרי מן הדין דל"ת זו נקראת צשו"א נח (ולא צשו"א נע), וקשה מאד להאריך צה, ועיין מש"כ מהרש"א בצרכות דף י"ג ע"ב צח"א שאף הצקי צסתרי תורה לא יאריך צה עוצא כדי שתהא תפילתו עם הליצור, ותימא שהרי כפי המצטא שצידינו צלא"ה ח"א להאריך צה כולי האי.

אצל לפי המצטא האמיתי (שנשתייר צידי צני תימן) דל"ת רפוייה נקראת צרפיון (כעין מצטא זי"ן), ואפשר להאריך צה עוצא אע"פ שנקראת צשו"א נח. וכן יש מתחצעים צק"ש צתיצת ולמדתה, שהדל"ת צאה אחר פת"ח שהיא תנועה קטנה ודינה לקרותה צשו"א נח, וכמעט ח"א שלא תתצלע צתי"ו דגושה שלאחריה סמוכה לה צתיצתה, אח"כ יקראה צשו"א נע שלא כדין, או יפסיק מעט צאמלע התיצב שלא כדין. (וכעין זה קשה צתיצת נכתו שצפ' צשלח כפי מצטא האשכנזים הקורין חיתיו"ן כפי"ן, ועי"ז לריכין להניע הנח או להפסיק מעט צאמלע התיצב, וכן כאשר אצדתי אצדתי, ודומיהן).

אצל לפי מצטא הדל"ת האמיתי אפשר ליזהר שלא תתצלע צתי"ו דגושה, (אע"פ שאריך גם צזה קלת זהירות כעין עש צשדך).

*

ובאן מקום אחי להזכיר מה שהדפיסו צמקלח מחזורים לר"ה ויוה"כ צפיוע האוחז ציד וכו', החותך חיים וכו' צתי"ו דגושה, וכוונת המדפיס היתה כי היכי דלא לישתמע החושך ח"ו, וכן שמעתי על חכם אחד שהיה זהיר בעליו לשצח לומר לתקן עולם וכו' צתי"ו דגושה, כי היכי דלא לישתמע לסכן לשון סכנה ח"ו.

אצל לעג"ד אין לחדש שיבושים נגד משפטי לשה"ק מפני חששות כאלה, כי השיבושים הישנים שאנחנו אנוסים צמצטאם אין להקפיד עליהם כולי האי, ויש לדמותם למה שאמרו ודלוגו עלי אהבה, כמ"ש התוס' צע"ז דף כ"ב ע"ב ד"ה רגלא צסם מדרש שהקורא ה"ן צמקום אה"ן השי"ת אורצו ג"כ, וצטור

אוי"ה סי' קמ"ב צ"ש ספר המנהיג כתב ע"פ מדרש זה שאין להחזירו אף בקריאת התורה וילא ידי חובתו. וג"ל שצ"ש שהקצ"ה חס על השיצו של ע"ה שחין צו דעת ללמוד, כך הוא חס על השיצו שהורגלו צו הדורות וקשה לנו לעוקרו. ומי שלבו חרד יותר מדאי (צתיבת החותך וצתיבת נתקן) ואינו רואה לחלוק בצד למנהג המורגל, מועצ ש"ך אל בני תימן וירגיל לשונו בקריאת תי"ו רפויה כהוגן, אלל לא יחדש שיצושים, (והמדפיסים הג"ל וכן ההכס הג"ל מסתמא לא ידעו מצטא בני תימן).

וראיה לדברינו שאין להדגיש הרפה אפילו היכא דאיכא למיעטי יש להציא ממש"כ צ"י אהע"ז סי' ל"ד צ"ש הר"ן צ"ש בעל העיטור שפיקר הנוסחא [של צרכא אירוסין] הוא ע"י חופה בקידושין צ"י"ה אלל מפני שהדייקנים קראוה לצ"ת הדיא רפה מפני שהיא סמוכה לה"א שהיא מאותיות אה"י ומרפות צ"ד כפר"ת ע"עו הסופרים וכתבו צו"י עכ"ל. וכ"כ בקלר צח"מ ס"ק צ' וכן הסכים הגר"א צס"ק ד'. ויש ללמוד מכאן שהמדקדקים צהרו יותר לקרוא כהוגן מלחוש לעשות העולם. [ומש"כ התוס' בקידושין דף י"ח ע"ב ד"ה כיון, שהניקוד משתנה היכי דאיכא למיעטי, י"ל דהני מילי התם שאין זה שיצו שמשפטי לה"ק יש צהם שהי דרכי ניקוד כמו שהוכיחו התוס' שם, אלל דגשות הרפה שיצו הוא שפיקר משפטי לה"ק לגמרי]. ואין סברא לחלק ולומר דמשמעות החושך ח"ו ולסכן ח"ו חמיר עפי וכדאי לשצש ולעקור משפטי לה"ק על כך. — ועי' השגת הראצ"ד פ"צ מהל' ק"ש ה"ע ותשובת הרצ"י צח"ת סי' ס"א ד"ה וכתב הרמז"ס.

*

וצעונותינו הרבים נשתצשה לה"ק צידי כל ישראל. עי' בהקדמת הרב יעצ"ן ז"ל לסידורו. ואף מצטא בני תימן שהוא מתוקן יותר, לא נמלט משני שיצושים גדולים, הא' שקורין סג"ל כמו פת"ח (כדוגמת הישמעאלים), והב' (שהוא שיצוש עלום) שקורין גימ"ל דגושה בעין שי"ן רפויה, נגד הקבלה שצידי כל ישראל שהגימ"ל היא מאותיות החך ולל מאותיות השיניים, (ושינוי זה נמלא גם אלל הישמעאלים, וגם אלל מקנת בני יפת, כגון אנשי ארפת ואנגליא) ויה"ר שיתקיים צנו אז אהפך אל עמים שפה צרורה לקרא כלם צ"ש ה', צצ"א.

סימן בה

ש א ל ה

עש"ק פ' צמדצר כ"ח אייר תשכ"ט לפ"ק
למע"כ ההכס המפורסם מעוז ומגדול כקש"ת מהר"ר צרוך עולידאנו שיחי' לאי"ע.
אחדש"ע כמשפט וכראוי למעכ"ת.

איש אחד מן העיר קאזאצלאנקא שאלני שאלה כזו:
דברתי עם האיש שהוא לפני כמה זמן על החילוק בין קמ"ץ לפת"ת, כי מנהג רוב הספרדים שאין מצדילין ציניהם, וכבר הזכיר זאת רבינו צח"י צפירוש